

N A T I O

N E L L A

§ M I N O

R I T E T

E R § § §

TEMATISKA UPPDRAG: NATIONELLA MINORITETER

Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:274) ska ”Det allmänna [...] främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.”

Sveriges fem nationella minoriteter är: judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar samt urfolket samer.

De nationella minoritetsspråken är: jiddisch, romani chib, finska, meänkieli och samiska.

Med bakgrund i detta utlyste Region Gävleborg våren 2021 tematiska uppdrag kopplade till Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk för att stimulera produktionen och synliggörandet av kultur av och om de fem nationella minoriteterna eller på något av de nationella minoritetsspråken.

Minoritetsveckan:

Minoritetsveckan i Gävleborg är en länsövergripande vecka för att synliggöra Sveriges nationella minoriteters rättigheter och kultur samt nationella minoritetsspråk. Minoritetsveckan arrangerades för första gången under 2021. Minoritetsveckan samarrangeras av Länsstyrelsen Gävleborg, Region Gävleborg och intresserade kommuner, tillsammans med civilsamhället.

QR-kod:
regiongavleborg.se/minoritetsveckan

Kultur Gävleborgspodden

Kultur Gävleborg har producerat poddavsnitt med gäster som på olika sätt arbetar i länet för att sprida kunskap och kultursatsningar om Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk, bland annat:

- Skottes Musikteaters uppläsning och tonsättning av Majvor Mäki Sjöbergs dikter
- Christopher Andersson Bång och klezmermusik
- Pia Mariana Raattamaa Visén, författare och språkforskare med tornedalska och samiska rötter
- Sandra Englund's konstnärliga utforskande av sin dolda resande identitet

QR-kod:
regiongavleborg.se/minoritet/poddserie

Mer information

Information om Sveriges nationella minoriteters rättigheter, kultur och nationella minoritetsspråk finns på regiongavleborg.se/minoritet.

CHRISTOPHER ANDERSSON BÅNG

Christopher Andersson Bång jobbar som artist och kompositör inom genren folkmusik och visa. Driver grupper som Christopher Andersson Bång Trio, Tzeitel, Volodja, Sandy Brechin Trio. Trakterar instrumenten kontrabas, gitarr och sång. Startade och driver Skivbolaget Barrackas Records som släppte närmare 30 titlar.

Om uppdraget

Musikern med särskilt fokus på världsmusik Christopher Andersson Bång fick i uppdrag att producera en konsert med anknytning till den judiska musiken och dess traditioner.

"Ihop med gruppen Tzeitel har jag tagit fram en musikföreställning inom genren klezmer och den riktar sig mot barn och unga.

Från början skulle föreställningen innehålla dikter på jiddisch men just specifika dikter på jiddisch som skulle fungera mot yngre människor var lite svårt att hitta. Men några traditionella klezmersånger har arrangerats och en sång gör vi endast på jiddisch just för att publiken skall få möta detta språk.

Temat är resa och vi berör vissa stora historiska inslag av saker som påverkat judarna under de sista två hundra åren. Föreställningen utgår även ifrån hur vi i gruppen förhåller oss till traditionen generellt och till musiken och musik i synnerhet. Just förhållandet till musiken ämnar inspirera unga att våga göra det de tror på.

Vi har jobbat med en konstnär som heter Donovan von Martens med material för projiceringar, detta för att skapa ytterligare en dimension av föreställningen. Mycket av processen har handlat om att hitta passande material både musikaliskt såväl som bildmässigt.

Vi hade en bit in processen ett möte med regissören Olle Törnqvist och meningen var att han skulle regissera föreställningen men på grund av corona och de stora avstånden personerna i gruppen hade, gick det inte att genomföra. Men vi hade honom som bollplank i början av planeringen.

Musiken består mestadels av traditionellt material men en del egna kompositioner får också plats i föreställningen."

Gruppen Tzeitels medlemmar och historia kan ni läsa mer om på tzeitel.se, se QR/länk.

Christopher Andersson Bång, foto:
Magnus Bergström

QR-kod:
[soundcloud.com/
kulturgavleborg/
christopher-andersson-bang](https://soundcloud.com/kulturgavleborg/christopher-andersson-bang)
tzeitel.se

Blå davidstjärna med blå menorah i mitten på en vit bakgrund. De är två vanliga symboler för judendomen.

PIA RAATTAMAA VISÉN

"Jag är författare. År 2019 debuterade jag på Albert Bonniers förlag med romanen Där rinner en älv genom Saivomuotka by. Romanen är en berättelse om en plats i norra Tornedalen, utformad som en släktkrönika, men också en berättelse om Sverige under förra seklet sedd ur några tornedalingars perspektiv. Jag har med utgångspunkt i romanen, hållit en del författarföredrag, bland annat om språkmötet mellan meänkieli och svenska, och om mötet mellan tornedalens och majoritetssamhällets kulturer. Jag är anställd som lektor på Stockholms universitet där jag på deltid forskar och undervisar om svenskämnet och svenska språket i skolans undervisning. Bland annat undersöker jag i ett av de projekt jag deltar i hur de nationella minoritetsspråken och minoritetsspråkstalar framställs i bild och skrift i läromedel isvenskämnet för gymnasiet."

Om uppdraget

Språkforskaren och författaren Pia Raattamaa Visén fick i uppdrag att vidareutveckla ett romanprojekt om identitetsbivande i gränslanden mellan de tornedalska, samiska och svenska språken och kulturena i de revor i tillvaron som skapas i minoritetskulturens relation till majoritetssamhället.

"Jag planerar att ägna mig åt skönlitterärt skrivande. Jag har ett pågående romanprojekt där jag försöker fånga några spår av identitetsbivande, liv som levts, i gränslanden mellan de tornedalska, samiska och svenska språken och kulturena, och i de revor i tillvaron som kan skapas i minoritetskulturens relation till majoritetssamhället. Förutom skrivande kräver romanprojektet löpande arbete med dels arkivsökningar, dels intervjuer. I det skönlitterära skrivandet kan även insikter genom den akademiska forskning jag deltar i och som kommer att pågå parallellt med romanarbetet komma att bidra. De sätt Sveriges nationella minoriteter framställs i våra samtida läromedel präglade av tradition, kunskap och föreställningar som uppstått genom tiderna kan på olika sätt prägla kunskapen om och förståelsen för minoriteterna i samhället. Romanen är tänkt att röra sig mellan några tidpunkter i historien där minoritetsspråk, -kulturer och -identiteter blev sammanvävda, utmejslade, hybrida, koloniserade, exotiserade, kvävda och utlevda, och även återerövrade. Här formas sammansatta identiteter i olika tider där minoriteter ges olika utrymme. Tanken är att i skönlitterär form ska tidpunkter, händelser och känslor länkas till varandra genom ropet från någon som försvann. Det jag tänker att jag kan redovisa inom utrymmet för kulturstipendiet är ett utdrag eller kapitel ur den framväxande romanen – eventuellt i form av en novell. Texten skulle vara en del av romanprojektet men fungera fristående och kunna utgöra en självbärande text."

Pia Visén, foto Sven-Åke Visén

QR-kod:
regiongavleborg.se/pia-mariana-raattamaa-visen

Den samiska flaggan. Cirkeln är en symbol för både solen och månen. Solringen är röd och månringen är blå. Flaggans färger, röd, blå, grön och gul kommer från den traditionella samiska dräkten, koltten. De fyra färgerna symboliserar också viktiga överlevnadselement, grönt står för växter, natur och landet Sápmi som är livsavgörande för överlevnad. Blått står för vattnet som är ett livselixir. Rött står för eld, värme och kärlek. Gul symboliserar solen och ett långsiktigt liv.

Tornedalsflaggan eller Meänflaku på meänkieli. Färgerna i trikoloren symboliserar den gula solen (gul), de vintervita vidderna (vit) samt en sommarblå himmel (blå). Färgerna är hämtade från Sveriges och Finlands flaggor.

Husen är hemsökta. Människorna har lämnat dem. Båda stugorna på udden är tomma nu. De tiger om det som varit.

Kanske var det så med mig att jag bytte namn så många gånger för att hitta ett namn som skulle hjälpa mig att vara i världen, ett riktigt namn, men också ett Saivonamn som kan bära vidare genom tiderna och förbi.

Precis som varje årstid har sitt eget språk har varje varande ett eget namn. Jag sökte i namnen. Jag fogade mig i namnen. Och jag gjorde uppror i namnen. Den jag blev i världen och den jag ville vara i världen bar inte samma namn. Min skräck bar jag i ett namn och min kärlek bar jag i ett annat namn.

Se inte på mig mer. Möt min blick.

De såg på mig. De gav mig också namn. De bytte ut mitt namn så att det passade deras tunga. Och när de gömde mig blev jag ändå utan namn och utan plats i världen.

Men de döda lever i sina barn, deras barn och deras barnbarn. Vi lever i deras minnen. Vi lever i deras anletsdrag. Deras hjärtan andas vår sorg. Mina namn snuddar vid deras tankar. Lever i dem. Och tiderna virvlar i varandra. Jag gav dem namn och de bytte ut sina namn. Jag gav dem nya namn och de glömde dem.

Sök mig. Men se inte så hårt på mig. Lyssna på mig istället. Hör när jag viskar mina namn. Ser du, ljuset i mina ögon?

Förstår du? Orkar du bära med dig min berättelse? Det är en ömsom svår och mörk väg, rakt genom bländande skärande ljus. Det är en väg med många namn. Du behöver språk för snöstorm och nattsol. Du behöver kärlek, och milt ljus. Du behöver kunna göra en snögömma.

*

Det här blir inte vackert.

Handen drar över broderiets lösa trådar, mest grått är det. Svart. I dag ska jag brodera in en gulrosa solglimt bakom skogskanten där, tänker hon. Fästa trådar, inte lämna allt till sist. Tills den är klar. Broderiet är stort. En och en halv meter långt och hundratjugo centimeter högt. En trasslig skog av krokiga dvärgbjörkstammar och lösa trådar mot vitt.

Hon sätter sig och tar upp nålen fastän hon är både hungrig och kaffetörstig.

På konstfack avrådde de henne från att älta fler vindpinade fjällbjörkskogor, men hon kan inte avstå från att undersöka spåren bakåt, vägarna framåt. Hur vi bär våra kulturarv är hennes ständiga fråga på alla utställningar. Vilket arv? Vad gör vi med det? Vilken plats får det? Om man följer en moderslinje eller en faderslinje från punkterna där de korsas hamnar man på olika platser.

Trär i en mörk brungrå ulltråd och syr, med små små stygn, med jämna avstånd in stygnen i en svag båge mellan björkstammarna nere till vänster på linnetyget. Hon fogar samman ull och lin i både underlag och broderi.

Det tar fyra generationer att komma över ett krig, säger de, att glömma, läka ihop. Men det här var väl inget krig? Hon är den fjärde generationen. Så fort det gått. Så länge sedan det var.

Hon skissar på tre kvinnor, sittande. Hon ska brodera in dem på något sätt i bakgrunden av bilden. Längst ner till vänster. Mössor med spets runt ansiktena. Hon biter lite i pennan. Tänker att hon måste få kvinnorna att sitta jordade med händerna i rörelse, spinnande, tovande, skapar de rötter åt björkarna runt dem, näring för växandet.

Hon lägger undan skissblocket och går till köket. Så många gånger hon suttit här. Så mycket varmt bröd hon ätit här. Röster finns kvar i de gula skåpluckorna, i klockan på väggen, i den fläckiga kaffepannan. Doften av renkött som fräser i stekpannan. På soffan där satt hon och Lis-Mari och gnodde på den röda galonen medan de tittade ut över de översvämmade strandängarna. Två barn, oroliga vuxna som rörde sig runt dem.

Hon åker fortfarande hit ofta trots att huset står tomt nu, kanske just därför. Hon tycker om att sitta i köket i Saivomuotka och skissa, att ha broderiet uppspänt i kammaren, att kunna resa sig upp och se ut över Saivosjön, över älven, lågfjällen på finska sidan. Låta orden ta sina egna former, ruokka oon valmis, tule, syömän nyt, ana hjärtordens djupare betydelser, ana det som aldrig sades.

Tillbaka i stan läser hon tidningen medan hon dricker morgonkaffet. Hon gör det bara ibland på morgonen, läser tidningen. Om hon sovit. Trots ryggen. Trots tankarna. Om hon inte sovit så ids hon inte läsa, då är hon för trött. Men i dag läser hon. Kaffet är varmt och hon håller i lite mjölk. Bläddrar. Fastnar. Återbegravning. Vilket konstigt ord. Hon håller upp fil. Drar upp fötterna under sig. Stirrar på ordet. Som att det inte går att släppa. Återbegravning.

I dag ska hon inte göra någonting. Inte gå till jobbet. Hon lägger undan nålen, broderiet får också vila nu. Hon kommer aldrig att bli klar i tid till utställningen.

Gårdagens besök hos läkaren var bara för mycket. Jag vill aldrig mer gå till doktorn, de vill mig ont, tänker hon, de stirrar, försöker sucka omärkligt, men det märks, jag känner det in i märgen, hur de klär av mig fettat från benen, mejslar fram en mer korrekt varelse, ser med förakt på den befintliga. Minns när hon var liten och mamma tog henne till doktorn och doktorn sa, "Men hon är ju gul, hon är ju gul i hela ansiktet" och mammas blick på henne och hur hon försökte gömma sig bakom mamma. "Varför är hon gul?" Och mamma som inte svarade och Anna själv som tittade på sin hand i smyg, gul? Hon kvävs, en klump växer i halsen av bara tanken på att behöva boka en ny tid, beskriva sin smärta. Jag platsar inte i deras rutor. De kan inte artbestämma mig. Det stör dem. Diagnosryttarna. Biologisterna. De. Hon ringer till jobbet och sjukskriver sig. Förkyld, lite feber, huvudvärk. Har hon inte. Men ingen ork heller. Så tungt att flytta kroppen. Förskjuta tankarna. Hoppas att hon får nya timmar sedan när hon orkar igen. Men det är väl ingen risk att hon blir helt utan. Det fattas alltid folk i hemtjänsten.

Boka ett återbesök om det behövs sa han. Hon bläddrar vidare. Läser om en film hon inte tänker se. Om clownpresidenter. Clownen och mördaren. Ett stipendium, tänk att få ett stipendium och kunna släppa jobbet ett tag och sjunka in i konstprojektet, inte behöva hinna det vid sidan av, kunna arbeta med det hårt och fokuserat. Hon läser vidare, bara en notis egentligen, men det står där, kort, som om det inte var viktigt, eller som om det kanske inte riktigt har hänt, om hur

kvarlevor förs tillbaka till en jord de en gång begravts i och sedan togs upp ur.

Varför begravdes de överhuvudtaget tänker hon? För att benen skulle ruttna fram? Varför tog man dem inte bara direkt de dog? Men de kanske hade varit begravda länge? Var bortglömda? Det kanske egentligen inte gjorde något att man tog dem? Var har de varit och vad har gjorts med dem? Nu är de återbegravda. Återbegravda. Som gamla sorger som man försöker stoppa undan gång på gång. En gammal relation som tog slut men aldrig dör i tanken. Ett övergrepp i ungdomen som är onämbart levande och på något sätt gång på gång blöder igenom. Kommer som överfall i de mörka skuggorna bakom garaget. Måste begravas om och om igen. Men det här. På bilden i tidningen en procession av människor som bär, kärll, på sträckta armar, lyfta händer. Hon läser vidare. Artikeln citerar ur Svenska kyrkans vitbok från 2016, fogar in i den återgivna proceduren.

"Även nyligen begravda personers kvarlevor togs utan anhörigas tillstånd och ofta i lönndom."

Men om de nyss hade dött? Ännu bars i människors minnen och längtan? Finns det en gräns för våra kroppars helighet?

Hon skickar ett sms.

"Har du sett om återbegravningarna?"

Får svar.

"Ja."

Jaha, så var det med det, inget mer. Lis-Mari är alltid så konkret, har så bråttom till något. Annas väskor står fortfarande i hallen, ouppackade, dumpade där morgonen innan, fortfarande med nattågets rytm kvar från handen som slängde undan dem.

Hon drar tjocka svarta streck på pappret, en snärjig kludd, en kvinnogestalt, tittar upp och ut genom fönstret, ut på gatan. En kvinna drar en barnvagn, tunna slöjor i lager trasslar till sig i vindilarna. Hon försöker rätta till det men då ramlar kassen som hon hållit fast i kroken på barnvagnshandtaget ner. Kvinnan stretar vidare runt hörnet från Södra Centralgatan in på Tullbomsgatan. Anna skruvar av korken på termoserna helt, drar in doften och fyller koppen igen.

Tänker på mötet igår. Kavajerna. På obehaget när de ser henne, på kroppens oerhörda tyngd genom korridoren och risken att blickarna faller på den, på fett och senor som håller

samman och ger vika.

Ända in på mitten av 1900-talet grävde de upp kroppar för att använda i forskning. Jag vill inte dö. Jag vill inte bara försvinna. Hon plockar håglöst med sakerna på bordet, flyttar dem och ställer sig i fönstret och tittar på tiden som har gått och som fortsätter att gå. En person i bylsiga kläder och för stor mössa drar en stor rullväska förbi på gatan. Det blir spår i snöslasket efter dem. Personen vänder sig om, drar rullväskan framför sig och skjuter den framåt med sträckta armar. Kanske ger det mer kraft. Men det ser underligt ut.

Jag fattar bara inte hur människor orkar leva.

Ett av träden som planterats längs gångvägen sträcker gråa grenar uppåt, griper tag i molnkanten för att hålla sig kvar.

Varför berör det henne så starkt?

*

Hon ligger på något kallt. De rör vid henne och hon kan inte hindra dem. Kroppen och själen har delat på sig. Hon är på väg till Saivo, hur ska hon hitta? Hon ropar på Maija, den lilla, hjärtat, den närmaste, "Marjáanna"!

Maija och barnen finns i Saivomuotka. På Eugenia ropar hon. Till Jakob i Ruodosniemi. "Jaako". Hon vet att de hör. Någonstans hör de kärleken och skräcken.

"Voj Jumala! Maija! Låt dem inte titta på mig! De har klätt av mina kläder Maija! Skammen! Skyl mig!"

"Hör ni mig ändå inte? Jaako!?"

" Maija!"

"Mor! Barnen hör mig inte! Ella-mor! Äiti! Ella-mor, Aedni! Det är Ingá! Hör du mig?"

SKOTTES MUSIKTEA-

Skottes Musikteater består av sex musiker och skådespelare, en tekniker och två producenter. Vi arbetar mest med kultur för barn- och unga, men även för vuxna. Vi har flera olika föreställningar på repertoaren och spelar både på vår lokal Spegeln i Gävle och i hela regionen men även ute i landet och varje år en vecka i Finland. Två av våra musiker/skådespelare Ove Andersson och Mats Jadin har särskilt arbetat med detta uppdrag. De har gedigen musikutbildning och lång musikalisk erfarenhet av att spela och tonsätta.

"Skottes Musikteaters yrkesfält är produktion av musikteater främst för barn och unga men även äldre/alla åldrar. Vi arbetar både med litteratur, partitur, eget och andras material som utgångspunkt för pjäser och konserter/ musikteater. Vi söker fler och fler samarbeten och utvecklas med andra typer av föreningar som till exempel hyresgästföreningar eller Rädda barnen med flera. Nu ser vi äntligen en möjlighet att utveckla samverkan med tornedalingar."

Om uppdraget

Skottes Musikteater fick i uppdrag att arrangera workshops och samarbeta med den tornedalska författaren Majvor Mäki Sjöberg för att tolka och tonsätta hennes dikter.

"Det är en självklarhet för oss som arbetar med kultur att alla ska ha sin plats däri, identifikationen är central i alla föreställningar vi gör, för olika målgrupper. Stödet ger oss möjlighet att utveckla kontakterna med de musikgrupper och skådespelare som verkar eller har sitt ursprung i Tornedalen. Vi har fört samtal med poeten Majvor Mäki Sjöberg, från Tornedalen men nu boendes i Söderhamn, Gävleborg, om att läsa och tonsätta de dikter hon skriver. Från början var tanken att projektet även skulle innefatta gruppen WAO från Tornedalen men på grund av förändrade restriktioner och inställda turnéer kunde de inte komma till Gävle. Mats och Ove för till Majvor i Söderhamn i september. Det uppstod ett fint möte, samtal om texter, minnen. Delade och odelade livserfarenheter. Resan till Majvor redovisades som en kort film i oktober. Kontakten fortsatte, texter lästes och kompositionerna tog form. Detta arbete ska nu inte redovisas i torr text utan i det material som uppkommit ur mötet. Tornedalssviten skapades. Den kommer att spridas brett via olika kanaler som till exempel YouTube, Spotify, iTunes och andra digitala plattformar under januari och i Region Gävleborgs podd om projekten."

Text: Majvor Mäki Sjöberg

Musikkomposition: Ove Andersson och Mats Jadin

Fiol: Mats Jadin Piano, elgitarr, synth: Ove Andersson

Inläsning: Stina Zacco Andersson

Konvolut till Mp3 fil: Maria Fedko

QR-kod:
orcd.co/tornedalssviten
(Albumet Tornedalssviten)

skottesmusikteater.com

Tornedalsflaggan eller Meänflaku på meänkieli. Färgerna i trikoloren symboliserar den gula solen (gul), de vintervita vidderna (vit) samt en sommarblå himmel (blå). Färgerna är hämtade från Sveriges och Finlands flaggor.

1. 2020 arrangerade Region Gävleborg den årligen återkommande konferensen Kulturting Gävleborg tillsammans med Hofors Kommun. Temat var då Nationella minoriteters kultur och språk. Skottes Musikteater bjöds in till ett seminarium för att berätta om sitt arbete med musikteaterföreställningen Kainos sång om finska krigsbarn och Gävleborgsbaserade författaren Majvor Mäki Sjöberg bjöds in för att delge konferensdeltagarna sina erfarenheter som författare som delvis skriver på ett av de nationella minoritetsspråken och delvis om erfarenheter av att tillhöra en nationell minoritetskultur. En av hennes poesiböcker skänktes som presenter till alla medverkande och hennes dikter lästes för publiken och magi uppstod.

SANDRA ENGLUND

Sandra är född och uppvuxen i Gävle. 48 år på jorden och snart sex år tillhörande den nationella minoriteten romer. Resande för att vara exakt - vilket känns viktigt då jag är mycket stolt över mina förfäder som lyckats leva, överleva och överlistat samhällets syn på de resande.

"Som konstnär och fotograf har jag på senare år börjat arbeta mer konceptuellt. Gräv där du står - både bland mina rötter och i mitt konstutövande - är devisen som gäller idag.

Utöver mitt eget konstutövande arbetar jag som pedagog på Kulturskolan i Gävle. Utbildad dramapedagog och bildpedagog. För mig har det alltid varit viktigt med ett demokratiskt synsätt och allas lika värde. Våga vara den man är och rätten att få vara stolt över sig själv, det man gör och över sin historia. Så länge man inte sårar eller skadar någon annan.

Med avstamp i min upptäckt att tillhöra en minoritet, resandefolket, romer, pågår olika processer inom mig hela tiden. Som forskare, släktforskare, söker jag tillsammans med andra forskare i arkiv om både släktforskning men även om historiska fakta som drabbat den omnämnda minoriteten. Forskning sker i olika typer av för varje år som går släpps mer material. I mitt eget skapande (inom främst foto och måleri) samt i min roll som pedagog utgår jag ofta ifrån känslor, kontraster, normer - icke normer, utanförskap, avstånd, drömmar och mål. Jag anordnade det första event som uppmärksammade den 29 september i Gävle (Gävleborg?) på Länsmuseet Gävleborg 2019. 29 september, 2020 under minoritetsveckan medverkade jag i P4 Gävleborg i samband med Levande Historias utställning om romer under holocaust på fängelsemuseet."

Om uppdraget

Sandra Englund (konstnär/filmare, engagerad för romers rättigheter) fick i uppdrag att konstnärligt utforska identitetsskapande processer relaterat till sin egen släkt och dess fotografiska material.

"Under uppdraget har jag försökt att visuellt försöka förstå och lära känna mina förfäder som var av resandefolket. Romer. Det är svårt att förstå släktskap när man har vad som kallas anförluster, det vill säga att man har gift sig inom släkten och att dessutom försöka förstå hur mina föräldrar är släkt med varandra på den resande sidan.

Det var på väg att inte bli någon utställning utifrån att detta uppdrag tangerar ett större projekt som jag har påbörjat med stöd av Kulturrådet tillsammans med Hälsinglands museum.

Jag visste att jag ville gestalta någonting utifrån mina fotografier, en fördjupning av ett tidigare verk och utställning som visades i Mackmyra park. Jag utforskade att använda fotografier på olika sätt och olika typer av plexiglas innan jag hittade rätt i att använda Resin/epoxy till mitt släkträd. Hade först tanken på att måla mitt släkträd men insåg rätt snart att det inte skulle få plats eller bli tydligt nog.

Jag hade en skiss som jag höll mig till någorlunda. Jag hade dock önskat att jag hade mer tid och kunskap i att arbeta med svets, plåt och rostfritt.

Även om uppdraget är avslutat fortsätter verket/installationen att utvecklas, både till innehåll och utseende. Verket har varit på släktforskarkryssning och skulle ha varit med på 100-årig minnesdag, i skuggan av Rasbiologiska Institutet, anordnad av Cemfor i Uppsala. Utifrån covid och restriktioner blev det dock en presentation i form av en film."

Sandra Englund, foto: Peter Cohn

QR-kod:
regiongavleborg.
se/sandra-englund

